

Európske záležitosti v roku 2023

V kontexte členstva Slovenskej republiky v Európskej únii a v Európskom spoločenstve pre atómovú energiu (Euratom) **ÚJD SR v roku 2023 zabezpečoval úlohy a plnil záväzky, ktoré mu z tohto členstva vyplývajú.** Zástupcovia ÚJD SR aktívne **participovali na rokovaníach v pracovných skupinách Rady EÚ i na zasadnutiach pracovných výborov a skupín Európskej komisie (EK),** kde ako experti v oblastiach týkajúcich sa kompetencií ÚJD SR, najmä vo vzťahu k záväzkom a činnostiam vyplývajúcim zo Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva pre atómovú energiu (Zmluva o Euratome), obhajovali záujmy SR.

Jednou z najvýznamnejších pracovných skupín Rady EÚ z pohľadu jadrovej bezpečnosti je **Pracovná skupina pre atómové otázky (PS ATO).** V I. polroku 2023 Rade EÚ predsedalo Švédsko (SE PRES) a v II. polroku Španielsko (ES PRES). Experti ÚJD SR sa na zasadnutiach PS ATO zúčastňovali podľa potreby, pričom sa **na každé zasadnutie pripravovala pozícia SR** v úzkej spolupráci s MH SR a SZ SR pri EÚ v Bruseli. Počas SE PRES i ES PRES na rokovaníach rezonovala **téma aktuálnej bezpečnostnej situácie na Ukrajine (UA),** predovšetkým odpočet aktivít EK a MAAE realizovaných vo vzťahu k UA a presahu vojenskej agresie Ruska (RU) na UA jadrové zariadenia. Ďalej sa na rokovaníach PS ATO uskutočnila **príprava spoločného 8. a 9. PZ k Dohovoru o jadrovej bezpečnosti,** odznali informácie z Európskej agentúry pre zásobovanie, Spoločného výskumného centra a EK informovala členské štáty o ďalších aktuálnych témach (napr. bezpečnosť dodávok, implementácia nástroja INSC, medicínske rádioizotopy, malé modulárne reaktory). **SR informovala o výsledkoch misie ARTEMIS a o procese uvádzania a spustení 3. bloku jadrovej elektrárne Mochovce do prevádzky.**

Európska skupina dozorov pre jadrovú bezpečnosť (ENSREG) mala v uplynulom období v spolupráci s ukrajinským dozorom SNRIU **niekoľko mimoriadnych zasadnutí s cieľom vyhodnotiť riziko vyplývajúce z vojenských akcií RU na miestach a v blízkosti jadrových zariadení na UA.** Aktuálne sa **aktivity ENSREG sústreďujú na prípravu pracovného programu na obdobie 2024 - 2026,** monitorovanie plnenia Akčných plánov prijatých po udalostiach vo Fukušime a z 1. tematicky zameraného partnerského hodnotenia na tému starnutia jadrových elektrární. Zároveň sa **pripravuje 2. tematické hodnotenie,** ku ktorému bola vypracovaná **Národná hodnotiaci správa na tému požiarne ochrana jadrových zariadení v SR.** Pod záštitou ENSREG a v spolupráci s EK sa plánuje v poradí už siedma **ENSREG konferencia o jadrovej bezpečnosti v Európe,** ktorá sa uskutoční v roku 2024 v Bruseli. Po štyroch rokoch aktívnej práce **ukončila Marta Žiaková, predsedníčka ÚJD SR, predsedanie v ENSREG Plenary.** Zároveň Mikuláš Turner ukončil predsedanie v pracovnej skupine WG1 ENSREG pre jadrovú bezpečnosť.

V súlade s požiadavkami **smernice Rady 2011/70/Euratom** sa na žiadosť vlády SR uskutočnila v dňoch 12. až 22. februára 2023 **misia ARTEMIS.** Cieľom misie ARTEMIS bolo **medzinárodné posúdenie vnútroštátnej politiky a vnútroštátneho programu nakladania s VJP a s RAO,** vyradovania jadrových zariadení a remediácie. Misia sa uskutočnila v nadväznosti na misiu IRRS, ktorá v septembri 2022 posúdila dozorný rámec pre jadrovú a radiačnú bezpečnosť v SR. Výsledky misie sú zhrnuté v záverečnej správe, ktorá **oceňuje vysoký štandard infraštruktúry pre manažment RAO z vyradovania jadrových zariadení,** zároveň formuluje pre SR a jednotlivé zapojené organizácie viaceré odporúčania a návrhy pre ďalšie zlepšenia, najmä v oblasti prípravy hlbinného úložiska pre vysokoaktívne RAO. Vo februári 2023 Komisia zverejnila štvrtú **Správu Komisie Európskemu parlamentu a Rade o vykonávaní smernice Rady 2006/117/EURATOM o dozore a kontrole pri**

preprave RAO a VJP zo strany členských štátov, ktorú Komisia vypracovala na základe národných správ členských štátov, vrátane SR. Správa zahŕňa **prepravy za obdobie rokov 2018 – 2020**.

V priebehu roka 2023 pokračovala vo svojej činnosti **medzirezortná koordinačná skupina na koordináciu úloh vyplývajúcich z článkov Zmluvy o Euratome**, ktorá bola na ÚJD SR zriadená na základe uznesenia vlády SR č. 442/2006. V priebehu roka sa uskutočnili **dve zasadnutia, a to v júni a v novembri 2023**. Na rokovaníach **sa diskutovali aktuálne témy**, napríklad výsledky misie ARTEMIS, príprava a výstupy zasadnutia ENEF, vznik Jadrovej aliancie, aktivity v rámci Horizontu Európa, téma malých modulárnych reaktorov (projekt PHOENIX) a zároveň sa prijímali odporúčania na implementáciu Zmluvy o Euratome. V budúcom roku bude skupina pokračovať vo svojej činnosti a riešiť aktuálne otázky.